

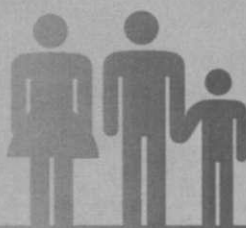
ABRIL 2009

La Toca

Vistosa fotografia d'un grup de comparses
durant la rua de Carnestoltes (28 de febrer)

**Alguns bancs tenen
milions de clients.
Nosaltres no.
Per a qui creus que
ets més important?**

A Caixa Manresa el servei personalitzat és la nostra prioritat. Per això assessorem els nostres clients sota criteris de rendibilitat, seguretat i personalització, atenent allò que necessites a cada moment. Comptem amb un equip expert que trobarà les alternatives d'inversió adequades per a tu. Som una entitat financera en contínua renovació i amb la nostra excel·lència a crear valor ens espera un futur prometedor.

Perquè ser gran no és una qüestió de mida.

caixaManresa

www.caixaManresa.com
902 36 25 29

índex

Editorial	3
Pluviomètrica	4
Vida municipal	5
Punts de vista	5
El Moianès fa cent anys segons «El Pla de Bages» Abril de 1909	6
El Moianès i la conscienciació mediambiental	9
L'Esplai	12
Trasllat de les restes del P. Sagrera	13
Moianès Solidari	15
La Júlia i l'Àlex	16
Caminades pel Moianès	18
Rues de Carnestoltes	20
Més poemes premiats	22
Biblioteca de Moia	23
Recordant Josep Pla	24
Publicacions	26
Pàgines de l'Institut	29
Pensaments caçats al vol	31
Campanades	32
Notícies de l'Estany	33
Necrològiques	33
. Noticiari	36

DIPÒSIT LEGAL B-4501-1983

MOIÀ

ABRIL 2009

Any 63 Núm. 693

Redacció: Joies, 11, tel 93 820 81 36

Impressió: Winihard Gràfics, Moia

Fotografies: A. Clotet, S. Renom,
J. Soler, Arxiu Alsina i particulars

LA TOSCA es membre de l'Associació
Catalana de la Premsa Comarcal

LA TOSCA a INTERNET:

<http://www.latosca.org>

latosca@latosca.org

L'EXCÉS

En els darrers setanta anys el sistema econòmic occidental s'ha basat, d'una manera gairebé exclusiva, a fer consumir la població. Per tal que aquest consum fos al màxim d'atractiu, molt sovint ha estat revestit d'oci, i així és com s'ha arribat a l'extrem de transformar simples accions d'allò més intrascendents —com ara anar a comprar en una gran superfície comercial— en tota una activitat de lleure familiar. En els darrers anys fins i tot s'havia considerat relativament normal anar un cap de setmana a Londres, no pas per visitar la ciutat, sinó per comprar-hi roba!

Doncs bé, no ha estat fins ara, amb la crisi financera i econòmica, que s'ha començat a veure que tota aquesta exageració consumista era un desençert. Si bé és veritat que durant un cert temps aquest excés —tan hàbilment fomentat per alguns i inconscientment seguit per molts— va ser un gran motor econòmic, a la llarga ha estat el motiu principal de la fallida general del sistema.

Per què? Doncs perquè el foment del consumisme ha provocat durant molts anys una sensació equivocada de riquesa general, creixent i il·limitada, i això ha fet que tothom consumís molt per damunt de les seves possibilitats reals. I, evidentment, això era insostenible.

Tots plegats ens veiem obligats, ara, a reduir el consum; ho fem per temor o per pura necessitat. El millor hauria estat fer-ho molt temps abans i, sobre tot, per pura convicció.

(Copiem, amb retocs, aquest breu article, pel seu interès, del setmanari «Catalunya Cristiana», 5-3-2009. El signa el periodista Eduard Brufau)

ESTACIÓ PLUVIOMÈTRICA DE L'ESCOLA PIA DE MOIÀ

LATITUD 41°48'53" N - LONGITUD 2°5'44" E - ALTITUD 741 m

Febrer del 2009

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	MÀX.	MIN.	MIT.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	PARCIAL	TOTAL
De l'1 al 10	12	-4'5	4'5	2	5	3	W	25'8	
De l'11 al 20	11'8	-3	4'8	5	3	2	W	1	
Del 21 al 28	18'4	0'7	7'4	5	1	2	SW	-	26'8

Escorxador Comarcal del Moianès

Zona Industrial
Avda. del Prat, s/n
08180 MOIÀ

Tel. / Fax 93 820 80 84
Mòbil 608 44 21 87
Partic. 93 830 09 20

Ple del dia 10-3-2009

En el ple municipal extraordinari del dia 10 de març del 2009 es va prendre l'acord d'adjudicar definitivament les obres incloses dins el Fons Estatal d'Inversió Local (RDL 9/2008) corresponents a:

—ampliació de la llar d'infants municipal;

—rehabilitació de la coberta de la fàbrica Comadran;

—rehabilitació del pavelló poliesportiu municipal;

—urbanització dels carrers de Feliu Comadran i de la Tosca a l'entorn de l'equipament esportiu municipal.

Aquesta adjudicació es fa a l'empresa Constructors de Moià UTE.

PUNTS DE VISTA

Revisió del P.O.U.M.

Moià acaba d'encetar la revisió del Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (P.O.U.M.) aprovat l'any 1984. Estem en la primera fase d'un procés que ha de portar a definir el model urbà del poble per a un període d'uns vint-i-cinc anys.

Es tracta, doncs, d'una ocasió per a revisar quina ha estat l'evolució del Moià dels darrers anys per veure els canvis que hi ha hagut, corregir errors de planificació i redefinir els objectius prioritaris en matèria urbanística per als propers anys.

Cal que aquest procés sigui fet amb la màxima participació, atès que el futur del poble ens interessa a tots. Els inicis han estat, al nostre entendre, mancats de participació i amb una informació poc intel·ligible; a més, l'avanç del planejament presenta nombroses deficiències, tant de coneixement de la realitat del Moià actual com de tipus tècnic. Confiam i desitgem que l'equip de govern rectifiqui i les fases següents siguin més obertes a la participació, que hi hagi una informació puntual i entenedora i que tothom qui vul-

gui pugui participar en la definició del Moià del demà.

Aquest avanç configura un creixement d'un 30% de la superfície edificable, fet que, si s'acabés de consolidar al llarg del procés de revisió, possibilitaria d'arribar fins a uns 25.000 habitants. La superfície actual edificable, amb els plans parcials que s'han aprovat en els darrers mesos, permet un creixement fins a uns 15.000 habitants. Diferents membres de l'equip de govern han manifestat que no consideraven adequat fixar un horitzó de creixement superior a 15.000 habitants. Aleshores preguntem: per què es vol augmentar la superfície edificable?

Hem tingut un creixement del 82,8% en els darrers 25 anys (curiosament, el mateix percentatge exacte de l'increment de l'IBI del 2009). El nostre poble té 2.605 habitants més que l'any 1983. Ara cal encetar un debat serè i constructiu sobre el Moià del futur. Analitzar l'impacte del creixement del darrer quart de segle, els canvis que ha comportat en la vida del poble i, entre tots, perquè a tots ens afecta, definir quin Moià volem.

Moià, al llarg dels darrers vint-i-cinc anys ha canviat. Aquella població agrícola, industrial i de serveis (bàsicament relacionats amb la segona residència) ha evolucionat cap a una població dormitori, en la qual ha baixat el pes de l'agricultura, s'ha mantingut una indústria amb mà d'obra poc qualificada i els serveis han conservat la seva posició gràcies al creixement (malgrat la davallada experimentada per la segona residència).

En aquests moments de crisi, és més necessari que mai fixar els objectius de

futur en funció de la qualitat de vida dels moianesos. Hem de créixer numèricament o bé hem de créixer qualitativament? Pensem que el repte actual és la planificació i la promoció econòmica del municipi i, molt especialment, que les noves generacions de moianesos puguin treballar en un entorn proper, en el qual es desenvolupin activitats industrials lligades al món agrari i també a les noves tecnologies.

Grup Municipal MAP-ERC

EL MOIANÈS FA CENT ANYS SEGONS «EL PLA DE BAGES» ABRIL DE 1909

5 d'abril de 1909

D'automòbils. - Nostre confrare *Ausetania*, de Vich, reproduïx, traduït, el sòlt que publicàvem referent al establiment d'un servèy d'automòbils de Manrèsa-Moyà-Vich, y Manrèsa-Prats de Llusanés, per noves empreses en unió de la *Hispano-Manresana* y afegèx lo següent:

«Del contingut d'aquèstes notícies podem deduir que, dintre pòc temps, tindrem establert entre aquesta ciutat y Manresa un doble servèy d'automòbils a càrrec de dugués Companyies diferents, doncs l'Empresa que havia començat a fer la carrera ab els automòbils *Orion*, es proposa també rependre el servèy ordinari, tan prompte hagi rebut els nous cotxes que una important casa estrangera està construint per compte de dita Empresa.»

13 d'abril de 1909

Automòbils de Manrèsa-Moyà-Vich. Tallem del confrare *Gazeta Montanyesa* de Vich:

«La companyia *Hispano Manresana* de la qual n'es administrador el senyor Jorba, de Manresa, destija establir, segons notícies molt ben fundades, un bon servèy de automòbils entre Vich-Moyà-Manrèsa. La nova empresa tracta d'establir el rròu servèy ab bases sòlides y ab totes les garanties pera 'l públic en general y particularment per aquelles persones que vulguin ésser socis de la Companyia a semblansa de lo que s'ha fet en la línia de Manrèsa-Cardona-Solsona. Algun dia de la setmana entrant, segons sembla, vindrà la referida empresa a visitar les autoritats y persones influents de nostra ciutat.

Es segur que tothom veurà ab gran simpatia l'hermòs projecte y el comèrs, en especial, voldrà contribuirhi decididament.

Per nostra part farem tot lo que convinga en sentit d'afavorí la prompta y definitiva realisació d'aquèsta obra.»

Ausetania, confrare que 's publica també a Vich, diu referent al metex assumto lo següent:

«Es molt probable que 'l dimars sortirà de Manresa una Comissió encarregada de visitar a les autoritats y principals entitats dels diferents pobles del trajecte, a fi de posarse d'acòrd ab les metexes sobre les hores de sortida y arribada dels automòvils y demás condicions del viatge.»

Dirigèx una eczitació als industrials y comerciants de Vich perquè segèxin l'eczemple de Cardona y Solsona, alguns de quals habitants, formen part, còm a socis accionistes, de la Companyia *Hispano-Manresana*, y acaba ab un paràgraf que traduït diu aixís:

Sabem que per varies de les persones més influents de Moya ha sigut ben acullida la idea de posar alguna quantitat a la Companyia *Hispano-Manresana*, la qual actualment compte ja ab un capital de *noranta quatre mil pessetes* representades per mil vuyt cents resguarts de cinquanta pessetes cada un: doncs els comerciants d'aquella vila consideren que un bòn servèy de automòvils entre Vich-Moyà-Manresa, contant al metex temps ab uns cotxes de resultats pràctics y de marca tan acreditada còm son els *autos* de la Companyia barcelonina *Hispano-Suïssa*, ha d'èsser en gran manera profitós pera sos interessos en particular y del públic en general.

15 d'abril de 1909

Excursió - La va efectuar ahir la Companyia dels automòvils la *Hispano-Manresana* cap a Moya y Vich, ab objecte d'estudiar les hores d'arribada y sortida que haurà de regir en la nova carrera que aviat s'inaugurarà.

L'auto va sortir de Manresa a quarts de vuyt del matí, ab els senyors dòn Jaume Armengòu y la seva senyora, els senyors Picanol, Jorba, Salazar, Vilalta y còm a convidats l'ltre. Sr. Arxipreste, el diputat senyor Soler y March, el regidor senyor Martí y el capità de la guardià civil senyor Zamora.

ASant Fructuós l'automóvil parà breus moments y s'uní als expedicionaris el ric

propietari y ex-alcalde don Jaume Nogueira.

A Calders reberen als excursionistas l'Ajuntament y poble, agregantse a la comitiva els senyors Alcalde y Secretari.

A Moya celebraren una reunió els expedicionaris a la casa Rectoral ab l'Ajuntament y varis propietaris, demostrant tots els reunits gran entusiasme per la realisació del projecte oferint son decidit concurs.

El digne alcalde nostre bon amic don Dionís Morató si be no assistí a dit acte per tindrè greument malalt al seu Rnt. Sr. oncle sortí à la carretera al peu de la seva casa payral *La Moratona* saludant als expedicionaris y oferint el seu entusiasta concurs.

A Vich sortí a rebre a la comitiva una comissió de propietaris interessats en que 's realisi el projecte d'establir el servèy de automòvils.

Els expedicionaris y representació de la premsa vigatana dinaren al acreditat *Hotel Colón*.

Després visitaren al senyor Bisbe que 'ls rebé ab sa acostumada benevolència, y demostrà son desitj de que sigui prompte un fet el servèy d'automóvils, pera la més fàcil comunicació y prosperitat dels pobles de la seva diòcessis.

Els comisionats y convidats, sortiren de Vich a un quart de sis y arribaren à Manresa a dos quarts de vuyt sens novetat.

La seguretat del viatge y la rapidesa ab que s'efectuà, son garantia de que l'empresa tindrà éczit com el te el de Manresa a Solsona.

17 d'abril de 1909

r s de Santa Maria d'Oló

funcions de Setmana Santa s'han celei rat a l'iglesia parroquial d'aquèt poble ab la solemnitat acostumada, havent predicat el Divendres Sant al matí, el zelós senyor Vicari que ho feu ab la unció y eloquència en ell habituals.

El dissapte de Pasqua al tòc d'*Aleluya* sortiren duqués colles de *camillaires* a cantar les tradicionals camalleres per les cases de camp y a la nit pel poble.

Les duqués colles cantaven ab gran afinació y gust per lo que foren molt elogiats y aplaudits, principalment la colla del Centre Catòlic que ademès eczecutava ab molta precisió el típic y popular *Ball de Bastons*.

El diumenge al vespre es representà al teatre del metex Centre Catòlic, pel quadro d'aficionats, el drama *Els trabucaires* qual eczecució fou un èczit propi d'actors consumats.

—Les terres comensen a ressentirse de la secada, per lo que seria convenient que aviat ens veiguessim favorescuts per la beneficiosa pluja.

—Fà uns quants dies que 'l temps ha abonansat fent una temperatura verament primaveral.

17 d'abril de 1909

De societat.- [...]

—A les deu s'ha celebrat un solemne ofici a la parròquia de Nostra Senyora del Carme, per l'ànima del que fou nostre apreciat compatrici dòn Pau Gaya y Aixelà, conduint després el cadàvre al cementiri.

[...]

Acompanyaven al fèretre els dependents de la Casa Gaya, ab atxa, y presi-

dien el dòl el Reverent Mossèn Josep Vidal, els fills del finat, dòn Josep, dòn Francisco y dòn Teòtim y el gendre dòn Tomàs Vidal y Brés, de Moya (1).

[...]

20 d'abril de 1909

Automòvils Manresa-Moyà-Vich.-

Aquèt nou servèy d'automòvils que de comú acord ab la *Hispano-Manresana* inaugurarà a mitj matí vinent la Companyia *Hispano-Moyanèsa* de la que n'es gerent dòn Esteve Deordal (a) Vilalta, posarà en circular trèx cotxes-òmnibus.

Un auto sortirà a la matinada de Prats de Llusanès cap a Manresa a fi d'enllassar ab el primer trèn que surt d'aquèta ciutat cap a Lleyda, entornantsen l'automòvil a dormir a Prats.

Altre cotxe sortirà també a la matinada de Prats de Llusanès cap a Manresa, Moya y Vich, per arribar a temps al trèn de la tarde que vā a Sant Joan de les Abadeses.

Y el tercer auto farà la carrera directa de Vich-Moyà-Manresa y viceversa.

Transcripció i notes:
, Jaume CLARA I ARISA

(1) Tomàs Vidal i Bres, el «Senyor Magí», s'havia casat en segones núpries l'any 1898 amb Dolors Gaya i Gibert, de Manresa, filla del difunt.

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS
Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg
Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

Visites diàries de
dilluns a dissabte

EL MOIANÈS I LA CONSCIENCIACIÓ MEDIAMBIENTAL

l'entorn que afecta i condiciona especialment les circumstàncies de la vida de las persones o la societat en el seu conjunt s'entén con a *medi ambient*. Comprèn el conjunt de valors naturals, socials, culturals existents en un lloc i un moment determinats que influeixen i comprometen la vida de l'ésser humà actual i de les generacions futures. Això comprèn els éssers vius, els objectes, l'aigua, el sol, l'aire i les relacions entre ells, així com elements tan intangibles com la cultura.

Avui se'n parla molt, de la biosfera, de l'ecologia, del medi ambient. Se'n parla més que no se'n sap, com passa amb tot allò que es posa de moda, i es fa amb una estranya barreja de frivolitat desfermada i de temor reverencial, confonent biosfera amb parcs naturals, ecologia amb contaminació i medi ambient amb meteorologia. Això en els casos més favorables, perquè tampoc no falten els apocalíptics (i els aprofitats) de tots colors, des dels qui parlen de la biosfera com si fos una amenaça per al progrés i de l'ecologia com una ideologia extremista i subversiva, fins als qui fan de la biosfera una divinitat i dels ecologistes el clergat de la nova fe perseguida pels infidels. Pocs perceben, segurament perquè no ha estat prou divulgada, la veritable dimensió del concepte de biosfera, tal com la va definir Vladimir Vernadskij en la seva obra sobre la biosfera (en 1926 en rus, i en 1929 en francès) i tal com avui és entès pels ecòlegs de tot el món: *La indissoluble solidaritat funcional de tots els éssers vius i la inevitable dependència d'aquests, sense excloure l'espècie humana, dels grans fluxos d'energia i de materials que afecten la globalitat de la Terra.*

El món globalment està sofrint un canvi radical, en què per damunt de tot imperen els diners i el consumisme. Això ha comportat el que s'anomena *factor antropogènic* (activitat humana), amb l'emissió de milions de gasos tòxics a l'atmosfera, producte de la combustió i la producció industrial; la desforestació massiva de grans extensions de selves i boscos productors del gas vital, l'oxigen, així com el desplegament de substàncies i residus tòxics als rius i als mars. Tot plegat ha incrementat el deteriorament del medi ambient. És veritat que necessitem la industrialització, però també és cert que, sense renunciar al progrés, cal adoptar mesures preventives per a evitar el risc d'extinció de les espècies, princi-

L'emblematika font de la Tosca, que ha revingut, després d'un parell d'anys estar estroncada (foto de Lluís Cerarols, 20-2-2009)

palment la humana, la supervivència de la qual ha d'estar per damunt dels interessos individuals i de grups. Malgrat les moltes reunions, conferències i acords que s'han celebrat a nivell internacional, regional i local, la contaminació ambiental i el seus efectes nocius continua el seu curs destructiu.

Les acalorades discussions dels últims temps, com ara sobre les causes de la pluja àcida, l'energia renovable o el canvi climàtic, han posat de manifest que, per una part, l'ecologia no satisfà les expectatives de l'opinió pública i, per una altra, que el pensament ecològic no ha arrelat suficientment en la política, l'economia i la societat.

L'ecologia estudia els éssers vius i la relació que existeix entre aquests i el medi on viuen. L'ecologia com a ciència pot investigar bases i relacions, pot revelar causes estructurals del deteriorament del medi ambient i pot advertir sobre possibles catàstrofes ecològiques. Però l'ecologia per si sola no està en situació de resoldre cap de tots aquests problemes que ens afecten. Les mesures immediates exigides per tothom contra la mort lenta dels mars i oceans, contra la desforestació i les amenaçadores catàstrofes climàtiques, han d'aplicar-se a tot el món a partir de la presa de decisions polítiques per governs valents i responsables, tenint present que això comporta d'entrada decisions impopulars i, per tant, a costa de perdre (o deixar de guanyar) vots.

La mida demogràfica ha augmentat dràsticament durant les darreres centúries i continua actualment fent-ho. Aquest creixement poblacional pot ser considerat la causa central de la crisi ambiental. L'impacte antropogènic sobre l'ecosfera és en funció de dos factors: la mida de la població humana i l'impacte ambiental de cadascuna de les persones, el qual varia fortament segons els països, i depèn

sobretot del tipus i grau d'industrialització.

Els recursos naturals que són accessibles per al sosteniment humà inclouen temptativament els no renovables, els quals representen un abastament finit que disminueix per explotació i ús (encara que la disponibilitat d'alguns d'ells pot ser de més llarga durada per reciclatge), i els renovables, els quals, si es gestionen adequadament, poden subministrar materials o energia de forma sostenible al llarg de molt temps.

L'ambient on es desenvolupen els éssers vius i, entre ells, els éssers humans és fonamental per a la seva subsistència. Per tant, els efectes de les pertorbacions d'aquest ambient, moltes d'elles de tipus antropogènic, poden ocasionar la desaparició d'espècies i fàcilment, entre elles, de l'espècie humana.

El fort desenvolupament de la societat humana ha desencadenat, òbviament, la necessitat d'abordar l'estudi i la comprensió de les ciències ambientals, en qualsevol dels àmbits esmentats i moltes vegades consideràvit la conjunció de tots ells, com també la tasca d'anàlisi i gestió mediambiental. Ambdues coses, els estudis i les tasques dels professionals del medi ambient, es mostren ara més que mai com a requisits indispensables al *desenvolupament sostenible* de la biosfera.

Les ciències ambientals, idènticament a l'ecologia, són multidisciplinàries i interdisciplinàries. Les tres disciplines (subdisciplines) a tractar o àmbits fonamentals a considerar en aquestes ciències ambientals són de ben segur (Ehrlich et al., 1977): el poblament humà, els recursos naturals i l'ambient.

Si ens centrem en el Moianès, que és el que aquí pertoca, ens trobem amb un territori singular, on es concentren factors

molt propis d'identitat, recursos econòmics, ambientals i de qualitat de vida que també cal preservar i potenciar. No obstant això, hi ha algun municipi que també ha caigut en la temptació dèstimar el creixement demogràfic i industrial amb afany recaptatori sense tenir en compte si aquest és prou gran i reuneix les condicions i reserves adequades per a poder-lo mantenir sense esgotar-lo o malmetre'l. Penso que avui una bona gestió és saber fer-lo progressar mantenint els factors propis esmentats i saber fins on arriben els límits. És evident que això no és fàcil. Cal preguntar-nos si ho fem bé. Jo en tinc dubtes.

Un element essencial és, evidentment, l'aigua. I em pregunto: hi ha prou aigua per a mantenir un augment de població sense esgotar els aqüífers?; un cop emprada per la població, en corre prou per a mantenir el cabal ecològic?

Si ens centrem en les noves activitats, sobretot industrials, pot semblar que també totes hi caben, sense tenir, moltes vegades, en compte uns altres aspectes també molt importants: són perniciosos per a l'entorn?; com tractarem els residus que produeixen? Respecte a l'augment desmesurat dels habitants, hi ha prou capacitat pròpia per a eliminar els residus domèstics a fi que no siguin en el futur un problema o malmetin la qualitat de vida del territori?

Aprofundint en l'actualitat i futur del medi ambient, que en realitat és l'objectiu d'aquest article, el Moianès té unes característiques que no tenen res a veure amb les comarques veïnes metropolitanes i multiindustrials. La seva situació geogràfica prop dels parcs naturals del Montseny i de Sant Llorenç del Munt l'emplacen en un lloc privilegiat que cal saber aprofitar.

De moment i de forma directa ajudat per aquests excessos hi ha factors aliens

a la comarca que són generals a tot el món però que directament o indirectament ens afecten. Em refereixo a les substàncies tòxiques en els aliments, excés de gasos tòxics i elements al·lèrgics en l'aire que respirem, espècies de plantes i animals en perill d'extinció, incendis forestals, tempestes més agressives, períodes de secada més sovintejats, hiverns i estius amb temperatures canviants, i per acabar-ho d'adobar un anunciat canvi climàtic potser; ajudat pels excessos i la fam egoista dels homes en nom del progrés.

El Moianès tampoc no se n'escapa i actualment existeixen un nombre considerable d'activitats que contribueixen a malmetre el territori: la contaminació en l'aigua de les fonts naturals; rius i rieres seques o sense depurar; cursos fluvials i aquàtics sense peixos, plens d'objectes de plàstic i altres elements; deixalles i runes domèstiques en qualsevol racó dels nostres boscos i pobles; esgotament dels aqüífers; contaminació acústica i de l'aire; excés de circulació motoritzada sense reglar en llocs sensibles; piles de branques i residus enmig del bosc produïts per les tals dels arbres; tals il·legals sense ser penalitzades; vedats de caça mal gestionats; caça i pesca furtiva; espècies vegetals i animals emblemàtiques desaparegudes; etcètera.

Tot això ens porta a fer una reflexió generalitzada: *La conscienciació mediambiental no és propietat ni patrimoni de cap ideologia extremista, subversiva, d'àmbit polític ni de cap govern. És, simplement, responsabilitat de tots, des dels qui governen fins als ciutadans, i tenir sentit comú a saber mesurar fins on podem arribar en els aprofitaments dels recursos que obtenim del planeta sense posar en perill el futur d'aquest, de la mateixa humanitat i sense renunciar al progrés i a les noves tecnologies.*

Josep LAINEZ

L'ESPLAI

∴. eus ací les activitats de l'Associació de Gent Gran de Moià (l'Esplai), que extraïem del butlletí núm. 149 (febrer 2009):

Diumenge dia 1 de febrer, a les sis de la tarda, concert per la Coral V9, de Viladomiu Nou, i sorteig d'una toia.

A partir del 6 de febrer, cada divendres, de deu a onze del matí, sessions de relaxació i control mental, a càrrec del naturòpata Josep M. Arjona.

Diumenge dia 8 de febrer, a les sis de la tarda, ball amb Josep Maria d'Avinyó i sorteig d'una toia.

A partir del 9 de febrer, cada dilluns, d'onze a dotze del matí, sessions de «Riure i viure bé».

Diumenge dia 15 de febrer, a les sis de la tarda, ball de disfresses, amb Raimon Russell i sorteig d'una toia. (La fotografia adjunta mostra les disfresses dels associats de l'Esplai.)

Dimecres dia 18 del mateix mes, excursió a la colònia de La Farga Lacambra (terme municipal de les Masies de Voltregà, Osona) per visitar-hi el Museu del Coure. Dinar a Prats de Lluçanès. Retorn a Moià, amb breu parada a Perafita.

Diumenge dia 22, a les sis de la tarda, concert d'havaneres i cançons populars, a càrrec dels Cantaires de l'Esplai, i sorteig d'una toia. A notar que aquests mateixos cantaires, dirigits per Ignasi Alberch, havien actuat, el 24 de gener, a l'Esplai de Caldes de Montbui. Durant l'any 2008 van fer tretze actuacions, concretament: a Artés (1), a Caldes de Montbui (2), a Cardona (1), a la Garriga (1), a l'Estany (1), a Manresa (1), a Moià (2), a Navarcles (1), a Sallent (1), a Santpedor (1) i a Sant Vicenç de Castellet (1).

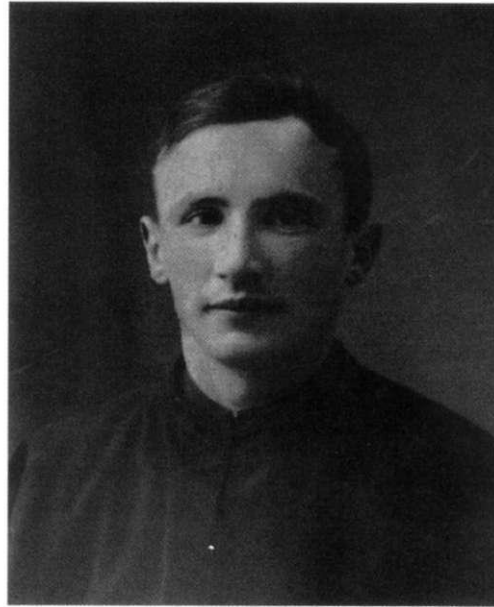

TRASLLAT DE LES RESTES DEL P. SAGRERA

El dimecres dia 4 de febrer prop passat, al matí, es va fer el reconeixement de les restes mortals del P. Francesc Sagrera i Riera, escolapi de qui està incoat el procés de canonització, al cementiri municipal de Moià. Seguidament, es féu la reposició o trasllat d'aquestes restes a l'església parroquial de Santa Maria de Moià.

Per a poder-ho fer calien els permisos de Roma, del senyor bisbe de Vic i del senyor rector de Moià. Tot això s'havia obtingut prèviament. El bisbe de Vic havia designat el tribunal corresponent, integrat per un seu delegat, Mn. Joan Casas i Griera, vicari general en funcions, com a promotor de justícia; Mn. Esteve Dilmé i Quintana, com a secretari; el P. Josep Liríà i Pla, com a secretari; els Srs. Josep Solà i Forcada i el qui subscriu, com a testimonis. També havia designat el Dr. Josep Ramon Vineta i Comas com a perit mèdic; el Sr. Fabià Molina Mondéjar, com a paleta, i el Sr. Josep Graners i Oller, com a fuster.

Així, doncs, es procedí a l'exhumació i reconeixement dels ossos, cada un amb el seu nom, i a deixar-los nets, dintre del possible. Cal dir que eren bastant deteriorats, llevat dels turmells dels peus. Resulta que el P. Sagrera va patir, de jove, un tumor blanc en un turmell i va curar-se a Lurdes de França. El P. Josep Lihàn explica, en la seva biografia del servent de Déu, aquesta guarició. Jo vaig quedar impressionat en veure justament que aquests ossos del turmell estan molt més ben conservats que la resta. A Tacte hi havia també el P. Josep M. Oller, vicerector de la comunitat escolàpia moianesa, en representació del rector, P. Marian Baques, absent, acompanyat del P. Josep Morros, igualment membre de la comuni-

El P. Sagrera

El P. Sagrera

tat esmentada. A més, el professor Josep Gallifa, membre «de la Fundació P. Sagrera.

Com que en el mateix nínxol del panteó de l'Escola Pia hi va ser enterrat, pel febrer de l'any 1969, el cos del P. Joan Comellas, les restes del P. Sagrera es van guardar aleshores en una caixa de zenc, que contenia una ampolla de vidre amb un document a dintre, signat per tots els membres de la comunitat escolàpia moianesa d'aquell moment.

Després d'aquest laboriós treball al cementiri, es va fer el trasllat de les restes a l'església parroquial, on ja hi havia un petit nínxol preparat, concretament a la paret que hi ha entre l'altar de Sant Josep i l'entrada a la capella del Santíssim. S'hi van dipositar dins una senzilla caixa de fusta, acompanyada d'un recipient amb la documentació escrita i signada. Després es va tapar amb la

làpida, que diu: « P . Francesc Sagrera i Riera, Escolapi (8/2/1901 - 22/2/1940) ». Finalment es va fer una fotografia dels presents.

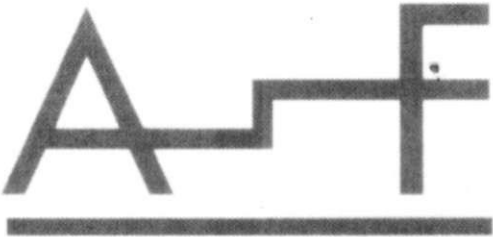
Uns quants dies més tard, concretament el diumenge dia 22 de febrer, amb motiu de complir-se el seixanta-novè aniversari de la mort del P. Francesc Sagrera i amb motiu del trasllat de les seves restes, es va celebrar al temple parroquial de Moià la missa de dotze en memòria seva. La va presidir el pare provincial de l'Escola Pia, Jaume Pallaroles, i hi va fer el sermó el P. Lihan, molt inspirat i eloqüent. Entre altres coses, va dir que el Molí del Perer va ser, durant la guerra civil, l'església parroquial del Moianès. A l'acte hi havia el Sr. Isidre Prat, president de la Fundació P. Sagrera i ànima de tot plegat, com també pràcticament tots els altres membres del patronat de la fundació. A l'entrada de l'església s'oferien bio-

grafies el P. Sagrera escrites pel P. Lihan i per Mn. Ramon Roca.

Voldria acabar aquesta crònica recomanant la lectura de les cartes del P. Sagrera, on es veu com era de sant i savi. Personalment, he de dir que les primeres lletres me les va ensenyar ell, i, encara que fos petit, em feia resar molt i havia de creure. Ell era alegre i exigent, i jo massa petit. Però va aconseguir que a cinc anys ja pogués llegir i escriure mínimament i que m'apregués de memòria les respostes de l'escolà per a la missa (en llatí, aleshores). Una cosa que ell feia i que em va ensenyar és resar una avemària quan toquen les hores, costum que he conservat. Costa poc i val molt.

Ara confiem que el procés de beatificació d'aquest servent de Déu, mort en olor de santedat, vagi avançant i un dia el puguem venerar oficialment com a beat i després com a sant.

Joan ROCA

ARQUITECTURA FERRER S.L.

Josep Ma. Ferrer i Serra
Arquitecte

Plaça St. Sebastià, 6, 1r - 7a, 08180 MOIÀ
Tel. 93 820 80 21 Fax: 93 820 76 03
e-mail: arquitectura-ferrer@coac.net

MOIANÈS SOLIDARI

El dimarts dia 17 de febrer va tenir lloc a Can Carner una trobada convocada per Moianès Solidari amb motiu de la visita de Grégoire Ahongboon, de l'Associació Saint Camille de Costa d'Ivori, que atén malalts mentals.

El visitant va explicar com administren l'ajut econòmic que periòdicament reben de Moianès Solidari. Així ja han pogut comprar 165 hectàrees de terra, on els mateixos malalts han plantat palmeres, que s'espera que més endavant donaran fruit.

Durant la xerrada es va projectar un audiovisual en què es veien malalts mentals abans de ser acollits a Saint Camille i després de ser-ho.

L'exposició de Grégoire Ahongboon, molt didàctica i testimonial, era en francès i traduïda tot seguit per Lluís Pinyot, membre d'una altra ONG que ajuda aquella institució africana.

L'acte es va acabar amb un pa amb tomàquet per tal de facilitar la conversa entre els nombrosos assistents, molts d'ells vinculats a la comunitat dels Avets de Moià.

La fotografia adjunta mostra Grégoire i el traductor.

 GAS-OILS ROVIRA, S.L. CALEFACCIONS - INDÚSTRIES AGRÍCOLA	MOIÀ Avda. Zona Industrial, s/n Tel. 830.12.25
	AVINYÓ Antoni Pont, s/n Tel. 838.72.78
	CALDERS Crta. de Manresa Km 18,4

INDUSTRIES
FABRIL S.A.

C - Campsa

LA JÚLIA I L'ÀLEX

La Júlia i l'Àlex són els fills del meu fill. La Júlia és una nena preciosa, dolça, una mica tímida, que als seus set anys s'interessa per les coses i no para de preguntar. L'Àlex és eixerit, una mica trapella i mogut, però vol que cada vespre li expliqui un conte per a adormir-se.

Com que a Barcelona van a l'escola dels Escolapis, saben moltes coses de sant Josep de Calassanç, de l'Escola Pia i, per tant, de Moià. A la Júlia l'encanta la llegenda de sant Sebastià, segons diu ella, i una vegada i una altra em trobo explicant-li que dos àngels van presentar-se com a mortals a cal Grau i que l'endemà s'hi va trobar trobar la imatge del patró de Moià que nosaltres venerem, actualment a l'església parroquial. I pregunta i torna a preguntar, i a mi no em queden més respostes per a la seva curiositat infantil.

L'Àlex escolta embadalit mentre em demana si aquest sant Sebastià és com un «Batman» o un «Spiderman», que volen i entren a tot arreu sense cap dificultat, mentre la Júlia li diu que un sant és una cosa molt gran i no pas aquells ninots que a ell el tenen fascinat i que són una mentida.

Mentre la Júlia bressola una nina «Barbie» o una «Nancy», les quals cuida

amb tota devoció, jo li dic que, quan jo era petita, tenia una nina nadó o una amb figura de nena, i la meua filla adorava aquells bessons anomenats «Nenuco» i «Nenuca», i no aquestes sofisticades amb cara d'artistes i figura de dona que per a mi resulten ridícules i que a ella li semblen precioses.

L'Àlex és el primer fan del Barca. Les pilotes, les bufandes, els guants, el xandall, tot és de l'equip del Barcelona. Encara que als seus quatre anys no ha estat mai al camp, coneix tots els jugadors, cosa que ens estranya, ja que ni a la nostra família ni a la de la seva mare no hi ha ningú afeccionat al futbol, però ell proclama orgullós allà on va que ell porta la samarreta del Messi. I que no vol jugar a tennis, sinó a futbol.

Quan a vegades sortim amb ells al jardí de Moià, s'inventen històries fantàstiques. Per a ells l'església, que tan bé s'albira, és el castell del gegant, en què la Júlia és la princesa presonera del malvat, i l'Àlex, brandant una espasa, l'heroi que la salva. I quan comença a caure la nit i el campanar s'il·lumina, és perquè han fet fora el gegant i aquell edifici tan bonic, el palau dels seus somnis amb prínceps i princeses.

Llavors és l'hora d'explicar tantes coses de Moià que quasi em deixen

**CLÍNICA
PODOLÒGICA
MOIÀ**

DR. Carme Mendoza Saura
M-Col. Podologia 1.113 / M-Col. Infermeria 34.996

TRACTAMENTS DE PODOLOGIA I INFERMERIA

Plaça Colom, 4, 2n, 2a
Tel. 93 820 9155 - 08180 MOIÀ

sense veu. Si Rafel Casanova era fill d'aquella casa que ara és un museu que un dia vam visitar, i que la Júlia ja ho ha trobat en un llibre d'història. I que el tenor Vihas, un cantant d'òpera famós en tot el món, de petit era un pastoret que guardava un ramat en una casa de pagès, i que Ramon Casas, el gran pintor, va retratar una dona del poble, retrat que fou exposat a Nova York. I, per fi, el que més els interessa: Ot, el bruixot, la figura del qual veuen al parc de Moià, és obra del nino-taire moianès Picanyol. Com que ara els nens juguen amb l'ordinador amb una destresa que et deixa bocabadat, coneixen molt bé l'Ot i miren les seves aventures i em pregunten com és el seu creador. Els dic que en Picanyol era un nen com ells (vivíem al mateix carrer i amb la seva mare teníem una gran relació), un nen d'ulls grossos i brillants, un nen que jugava amb els nens veïns, un nen que

venia a comprar a la botiga dels meus pares, sempre respectuós i educat.

L'Ot els fascina i pensen que el seu creador és com una espècie de «Batman» o de «Spiderman» que va vestit amb capa i té ales per a volar, i que en qualsevol moment, ja que ens trobem al mateix poble, pot aterrar al jardí per contar-los de primera mà una aventura de l'heroi que ell ha creat i que als nens tant els agrada.

I voldrien que els expliqués del castell de Castelnou, del de Clara, de mil històries moianeses, però són petits i estan cansats, els ulls se'ls tanquen mentre em pregunten, mig adormits: «^Anirem al parc, demà, a veure l'Ot?» I jo penso: que bonica que és la infantesa, sense penes, només amb la il·lusió que el món és una meravella!

Agustina CANTÓ

**LA MUNTANYA
DEL MARBRE S.C.P.**

Taller: Carretera de Vic, núm. 74 - MOIÀ
Tel. 93 820 80 96 - Fax 93 839 91 58
Tel. mòbil 608 192 380 - 629 189 292

**MARBRES - PEDRES I GRANITS
SILESTONE I COMPACSTONE**

Demani'ns pressupost!

Obert: feiners i dissabtes matí

CAMINADES PEL MOIANÈS

Continuant el cicle de caminades curtes per diferents llocs del Moianès, que organitza Rivendel, el dia 8 de març es va fer la trenta-vuitena caminada. A dos quarts de nou del matí vam sortir de la plaça Catalunya o dels ànecs de Moià per anar cap a l'Estany.

D'allí, a les nou, sortíem una seixantena de caminaires cap al pontarró i, passant pel costat, vam seguir pel camí de Senties. Deixant el trencant de la masia a la nostra dreta, vam tirar cap al collet de Malloles. El camí va pujant a poc a poc i et va obrint el paisatge. Fent tombs per la muntanya vam poder veure la renovada casa de Postius; també, mig amagada, la Pinosa, i les diferents vistes del Pirineu que se'ns anaven obrint a mida que caminàvem. En arribar a les envistes de Sant Feliu de Terrassola, teníem el Pirineu i el Pre-pirineu al davant en una gran panoràmica. Un parell de caminaires ens varen anar dient els noms dels cims que des de la nostra posició podíem veure, realment una bona colla, i tots amb un bon gruix de neu. Enguany la neu ha estat generosa, com també la pluja: la primavera que estem a punt d'estrenar tindrà molta ufana, amb tanta saó.

Continuant el camí tot baixant i pujant vam arribar a la masia de la Sala, també reformada i en molt bon estat. D'allà a Sant Feliu de Terrassola va ser fet en un tres i no res. En realitat, ja teníem gana. Així, tot prenent el sol, vam esmorzar i després el Sr. Joan Raurell, restaurador i conservador de l'antiga parròquia de Sant Feliu, ens va explicar el que hi havien fet ell i la seva dona, explicació clara i concisa, amanida amb tocs de bon humor. També allà mateix vam poder explicar una llegenda situada al lloc on ens trobàvem.

Tot seguit vam emprendre el camí de retorn cap a l'Estany, passant pel molí del

Pla, el que és a sota la casa del Pla, ja que n'hi ha un altre, de molí, riera avall, que aquesta vegada no vam poder veure perquè no teníem prou temps; ho vam deixar per a una altra excursió. Arribats al molí del Pla, o a les seves restes, vam fer una petita parada per escoltar una llegenda i també ens varen recitar un sonet del poeta estanyenc Felip Graugés. Pel seu interès i boniquesa us el transcrivim:

EL MOLÍ DEL PLA

*Torrent avall, al peu d'una cinglera,
esbatanat s'aclofa el vell molí.
La seva llar no escampa ja fumera;
grans bardissars l'acaben de cobrir.*

*Fa temps, no hi roda la mola lleugera,
cor de granet, que deixà de brunzir.
No hi viuen moliner ni molinera;
els traginers tombaren de camí.*

*I l'aigua, que altre temps li dava vida,
s'estimba cingle avall, esfereïda,
escumejant entre rocams i arrels.*

*Un gros aiguat la desvià de ruta,
i del molí, fins ha quedat eixuta
la bassa, on florien els estels.*

Tot seguit vam reprendre el camí, ara pujant fort per la baga del Castell, seguint les marques de camí GR que no deixaríem fins a arribar a la Crosa, masia encara habitada per gent pagesa de tota la vida. Vam passar pel costat del cementiri i entràrem a l'Estany pel carrer de Vic. Així, pel carrer de Sant Isidre, arribàrem al lloc de sortida i ens acomiadàrem fins a la pròxima excursió, que ja veurem per on ens portarà.

Sebastià PADRISA

Contemplant el Pirineu

LES MILLORS SOLUCIONS
PER A LA VOSTRA CUINA

MOIÀ CUINES
Creació Disseny

CUINES PLENES DE VIDA,
AMB LES TENDÈNCIES MÉS
ACTUALS EN DECORACIÓ

DISSENY PERSONALITZAT

Ctra. de Vic, 22-24
08180⁺ Moià
Tel./Fax: 93 820 84 93
moiacuines@gmail.com

RUES DE CARNESTOLTES

Com és tradició, durant les diades de Carnaval es van fer, a Moià, diverses rues.

Així, el divendres dia 20 de febrer a la tarda, van desfilar, disfressats, els alumnes de l'Escola Pia, acompanyats de la música dels grallers. En podem veure, adjuntes, quatre imatges gràfiques .

L'endemà, dissabte dia 21, l'Agrupament Escolta va organitzar una altra rua infantil, acompanyada pels Tabalers de Castellterçol i completada amb una xocolatada per a tothom.

El divendres dia 27 del mateix mes, a dos quarts de vuit del vespre, es va fer, des de la plaça de Catalunya fins a la pla-

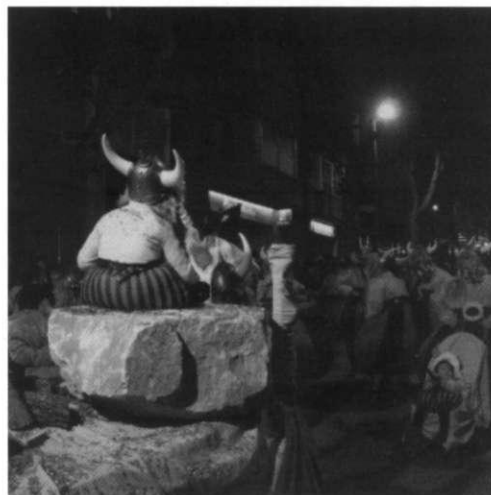

ça Major, la rebuda del «rei de carnestoltes», que acabà amb una sardinada i un ball popular.

Finalment, l'endemà, dissabte dia 28 a partir de dos quarts de vuit del vespre, es va fer la rua principal, que baixava des de l'avinguda de Lluís Companys cap a l'avinguda de la Vila i acabava al Saiol, on, a les deu, tenia lloc un sopar popular, seguit d'un ball de disfresses. Val a dir que hi participaren moltes carrosses i comparses i que fou

contemplada per molta gent, malgrat l'ambient frescot. La rua, que anava molt a poc a poc, va durar més de dues hores. N'adjuntem un parell de fotografies.

En resum, un carnaval molt lluït... si no fos que els dos últims actes es van fer fora de temps, quan ja havia passat el període carnavalesc i havia començat la quaresma. Valdria la pena que els organitzadors ho tinguessin en compte en futures convocatòries.

MES POEMES PREMIATS

Semblantment amb el que vam fer en l'anterior número del nostre butlletí, ara reproduïm dos poemes més, premiats, d'autors del Moianès (vegeu LA TOSCA, desembre 2008, p. 32). Els copiem d'una revista de Belianes (Urgell).

LA GOLFA

Fulls de diari, vells, sense paraules,
una estesa de pomes, i un perfum
que s'enfila pels nusos de les llates
i que es perd al rebost, en el rasclum
poderós de la sitra i el sagí;
aquí, tres llonganisses i una penca,
només dos dits de gruix, de cansalada,
algun tomàquet buit, dels d'amanir,
i tot de penjarolls, per sucar pa,
i mig forc d'allis que esperen la torrada.
Són ensacades ja les quatre ametlles
que un fred tardà va plànyer. El picapoll
penjat en una processó de claus
en dues o tres bigues mal pelades
endolceix els rebrecs de la mirada.
Vet aquí tot el que dóna de si
una golfa a l'hivern, sota teulada,
de cara al suc, on dormen les campanes
del poble vell, Roser de tot lo món,
amb carrerons guarnits de teranyines
darrere cal Nicet, mentre la mandra
pela segles a l'ombra del castell.
De casa estant, des del buit de la golfa
el temps dibuixa cercles ran de l'era
on un grapat de bolls clavats a terra
és un record de pols. La llum pentina
les soques i els sarments, nus, de la vinya.
L'ombra dels codonyers a dins la bassa
s'ha gronxat un moment. Sis de la tarda.

Josep Fàbrega

HE SOMNIAT UN POBLE...

He somniat un poble talment com jo voldria,
valent tant com sensible: just, noble i virtuós.
Un poble amb drets i deures, gasiu i generós,
amb cors roents d'amor, sedent de poesia.

De físic menys perfecte, de fons molt més humà,
on temps vol dir camina i alegre't del teu viure,
on cap riulla forta no fa malbé el somriure
i el tot són menudències i el més vol dir estimar.

L'he somniat igual com el meu poble d'ara,
amb una vasta plana de virolats colors,
turons assardanats, masies pel redós,
amb deus i rierols i el cel d'un blau que amara.

Les places i els carrers amb gent caminadora,
qui més la gent menuda, d'un tarannà exquisit,
sincers en el parlar, d'un fet ben reeixit,
amb l'innocent encant de força colpadora.

Un poble que camini cap-alt, vers el futur,
i guardi a les alforges passats que fan història,
i servi amb fulls d'argent, endins de la memòria,
les gestes que el fan lliure i el temps cruel i
obscur.

Avui estimo un poble, i em sento enyoradís
d'aquella gent pagesa que comparteix la terra;
d'aquella gent feineria que guarda dins la gerra,
com ull de serp, un oli verdós i amb gust precís.

Es terra de parcers que estimen el riu Corb,
i serven el rebost curull de meravelles.
Amb salabrets de somnis sovint pesquen estrelles
quan el sol besa l'horta i el vent no és cap
destorb.

Enyoro els nous vinyars que saben ser fortuna,
els ametllers florits, l'ametlla amb to torrat;
i aquelles fruites verges de gust prou emmelat.
De nit, el riure màgic que hi sol posar la lluna.

Un toc de baronia, vinguda d'Argençola,
et diu que ets catalana, princesa de l'Urgell!
Doncs sies el meu poble!, dins el somni més bell:
un univers trobat, terror que fas escola.

He somniat un poble: talment com Belianes,
valent tant com sensible; just, noble i virtuós.
Un poble amb drets i deures, gasiu i generós,
amb mots nats de la terra i amb notes de
sardanes!

Josefina Pons

BIBLIOTECA DE MOIÀ

Tallers de poesia

Per tercer any consecutiu, la biblioteca de Moià ha tornat a programar uns tallers de poesia adreçats als alumnes més grans de les escoles de Moià. Aquests taller pretenen que els nois i noies visquin la poesia més intensament i en gaudeixin d'una manera més participativa.

En aquesta ocasió va guiar els tallers l'actriu Teresa Soler i va preparar, juntament amb els alumnes, una sèrie de poemes de Miquel Martí i Pol, que van ser recitats el dia 13 de març a la plaça Major, coincidint amb un homenatge de la vila al poeta de Roda de Ter.

Noves subscripcions a revistes i diaris

Enguany podeu gaudir de noves subscripcions a diaris i revistes, de manera que ja són més d'un centenar les publicacions que rebem periòdicament a la biblioteca. El ventall temàtic és amplíssim: art, arquitectura, cuina, economia, cinema, educació, esports, fotografia, geografia, història, viatges, informació i opinió, música, llengües, natura, salut, agricultura, llar, moda... Des d'aquí us convidem a fullejar-les i a endur-vos-les en préstec.

Aspecte de l'acte en record del poeta Martí i Pol

RECORDANT JOSEP PLA

Com que últimament he llegit bastants llibres dels que ara tenen tant èxit —i que tothom llegeix o ha llegit— i m'han deixat ben embafada (moliners esclafats amb la roda del molí, caps tallats, pares assassinats davant els seus fills, violacions, abusos de poder, traïcions, frares bons, frares dolents...), he mirat de buscar entre els meus llibres algun remei per a les males digestions, i m'ha vingut a les mans *El quadern gris* de Josep Pla.

I vet aquí que a la pàgina 488 de la meva edició, amb data 11 de febrer de 1919, hi he trobat la següent conversa, amb les seves reflexions corresponents:

«En el curs de la meva divagació pels carrers he trobat un xicot de Palafrugell que canta de baríton.

—Calvet... —em diu en presentar-se—. Que no recordes quan cantava a l'església?

És clar que ho recordo. Com si fos ara. Tracto que m'expliqui el camí que ha fet, però veig que no hi té pas gaire tirada. Com molts de Palafrugell desplaçats, sembla haver perdut el centre de gravetat.

—El cant és bonic... —em diu amb un aire d'home capficat—, però aquelles torrades...!»

Jo ja sabia que en un dels seus llibres en Josep Pla parlava del meu pare, però quasi ho tenia oblidat. Eren tots dos del mateix poble, Palafrugell, al cor del Baix Empordà. Efectivament, l'any 1919 el meu pare estudiava cant a Barcelona. El canvi del poble a la gran ciutat li era molt dur.

Estava a dispesa, és a dir, juntament amb altre jovent que estudiava o treballava a Barcelona, s'allotjava en una casa gran, on, pagant cada mes, «li feien la vida» (és a dir, l'alimentaven, li rentaven la roba i ell hi ocupava una habitació). Del «confort» de les instal·lacions no me n'havia parlat mai, però escolteu el que m'explicava:

«A casa, la meva mare, cada dia feia escudella. Quan arribava de la feina, tenia dos plats de sopa a taula, un per menjar de seguida mentre l'altre s'anava refredant. Després, la carn d'olla (no era pas com la que es fa per Nadal), però hi havia la col, la patata, la pilota, els cigrons... Era una delícia...

Josep Pla davant el seu mas de Llofriu

«I saps què em va passar els primers dies?

Doncs jo, a casa, el primer que feia en arribar era menjar, com a aperitiu, dues llesques de pa amb oli. Doncs bé, a la dispesa feia igual, fins que un dia la dispesera em va cridar a part i em va dir:

— Per favor, Calvet! No faci més això del pa amb oli! Els altres comencen a fer igual que vostè i se me'n van tres quilos de pa abans de començar l'àpat!»

Com podeu veure, el que deia en Pla referent a la pèrdua del «centre de gravetat» era ben cert. Com sempre, el Mestre va trobar una frase expressiva i adequada.

A l'estiu, quan anàvem de vacances a Palafrugell, ens trobàvem amb l'escriptor a la plaça Nova. El meu pare, que havia llegit d'ell quasi tot el que s'havia publicat, l'admirava i li agradava fer-hi unes bones xerrades. La simpatia era mútua.

Jo, que feia col·lecció d'autògrafs (parlo de fa molts anys), en guardava un d'en Josep Pla molt particular: «Molt content d'haver saludat el Sr. Calvet i la seva adorable filla, a Palafrugell després de tants anys! I no es dediqui a la literatura, senyoreta! Seu aff., Josep Pla. Palafrugell, agost 1952.»

Segurament el meu pare li devia parlar que m'agradava escriure. Però el que recordo més i recordaré sempre és l'última vegada que vaig veure el Mestre.

Aquell dia havíem fet un recorregut per Calella, Llafranc, Sant Sebastià, Begur, Aiguablava... Estàvem ben plens del blau del mar, de la immensa bellesa d'aquells paisatges, de la salabror de l'aire... A la tarda vàrem visitar-lo al Mas Pla, a Llofriu, molt a prop de Palafrugell.

Ens va fer una bona arribada, això que feia temps que no ens havíem vist. Es portaven uns quants anys (el meu pare era un xic més gran), però tots dos havien viscut els gloriosos temps en què el turisme encara no havia envaït aquell paradís.

Vàrem explicar-li llarga estona el nostre petit viatge i els canvis remarcats en cada poblet.

Després es posaren a parlar tots d'un enfilall de records de joventut, de persones ja desaparegudes, de dies passats al mar barquejant, d'aquells arrossos que feien a la platja... Quin amor tenien pel seu petit país!

La conversa es va anar allargant fins més enllà del capvespre. El mas estava silenciós. Jo me'ls mirava i els escoltava sense cansar-me, admirada, embadalida, una mica envejosa. El que ells havien viscut, jo no ho viuria mai.

A fora era ja de nit. Una magnífica nit d'estiu. En sortir, recordo que els marges que envoltaven el mas eren plens de cuques de llum.

M. Teresa CALVET

✓ LAMINES IMPERMEABILITZANTS
✓ PREPARATS ASFÀLTICS
✓ MÀSTICS I PERFILS PER A JUNTS
✓ AÏLLADORS TÈRMICS I ACÚSTICS

✓ ADITIVS PER A MORTERS I FORMIGONS
✓ PINTURES PER A LA CONSTRUCCIÓ
✓ PRODUCTES ANTICORROSIUS

ASFALTEX
Prestigi en Impermeabilització

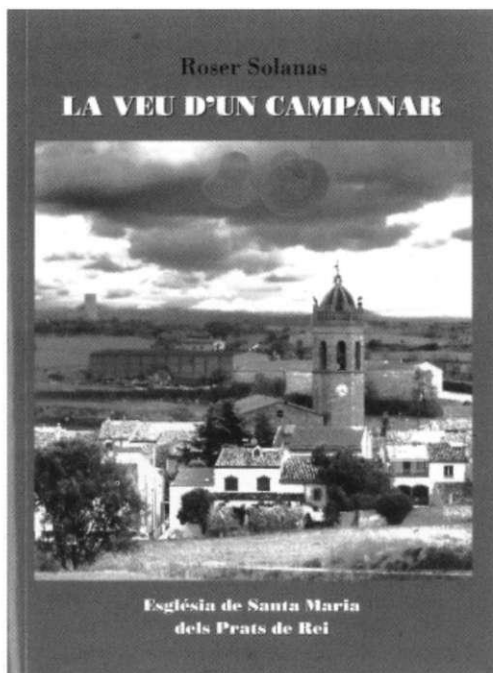
Ctra. Molins de Rei a Rubí, km. 7,3 VALLDORÈIX (Barcelona) ☎ 936 747 112 - Fax 935 894 393 E-mail: asfaltex@adv.es http://www.asfaltex.com

PUBLICACIONS

n aquesta secció donem compte de publicacions relacionades amb Moia o el Moianès o bé d'informació publicada sobre la nostra vila i rodalia i la seva gent. Distingim tres apartats: llibres, revistes i diaris.

Llibres

En l'apartat de llibres, aquesta vegada hem vist *La veu d'un campanar. Església de Santa Maria dels Prats de Rei*, de Roser Solanas, llibre de 160 pp. editat per L'Albí, Berga 2008. El pròleg és de Mn. Carles Riera, rector d'aquella parròquia i moianès. A la p. 154 l'autora dóna les gràcies a Joan Pedrals i Conesa, rellotger moianès que la va assessorar sobre el funcionament dels rellotges de campanar. La presentació del llibre, profusament il·lustrat, es va fer als Prats de Rei el diumenge dia 15 de febrer propassat, amb molt èxit.

Revistes

En l'apartat de revistes i començant per les editades a Moia o rodalia, hem vist:

—el número 38 (1r semestre 2008) de *Mod/Vl'ant/m, revistad'estudisdel Moianès*, amb 80 pàgines d'estudis històrics, ressenyes bibliogràfiques, etc.

—el número 120 (IV trimestre 2008) de *Palestra*, portaveu de l'esport moianès, amb 16 pàgines de temàtica esportiva; a notar que Josep M. Fontcuberta i Armadans s'hi acomiada com a articulista (amb la secció «Qüestions inqüestionables») durant vint-i-cinc anys, en què ha escrit un centenar d'articles;

—el número 55 (febrer 2009) de *Guaiteu!*, full informatiu mensual de la comunitat dels Avets, amb 3 pàgines en format digital.

Passant a les revistes editades a fora, hem vist:

—*Arxiu de Textos Catalans Antics*, núm. 27 (Barcelona 2008), que publica les següents recensions: (p. 651) Roser Serra i Coma, «El castell de Calders: l'organització del territori des d'un castell termenat», dins *Modilianum*, VI/34 (2006), signada per J.P.E.; (p. 666) Jordi Bolós i Masclans, «Com era el Moianès fa més de mil anys», dins *Modilianum*, VI/34 (2006), signada per J.P.E.; (pp. 666-667) Maria Teresa Ferrer i Mallol, «Moia, carrer de Barcelona (1384/1385)», dins *Modilianum*, VI/34 (2006), signada per J.P.E.; (pp. 667) Josep Galobart i Soler, Marta Esteve i Canals, «Restauració del volum "Impresos de la causa de la Rnt. Comunitat de Moya amb la Dr. Rafel Casagemas, rector de Marfà, de l'Arxiu Històric de Moia», dins *Modilianum*, VI/32 (2005), signada per J.P.E.;

—el full de la Parròquia de Crist Rei de Manresa del 8-2-2009, que informa que la feligresa Teresa Gaja (filla de Moia) ha

entrat a formar part del Consell Parroquial;

—el número 1118 (2a quinzena febrer 2009) de *Cavall Fort*, amb un article divulgatiu de M. Àngels Petit i Mendizàbal, titulat «Els intrèpids pagesos del nord», i les habituals col·laboracions del dibuixant moianès Picanyol;

—el número 66 (I trimestre 2009) de *Llengua Nacional*, amb l'article «Sobre la locució a mitjan», signat per Josep Ruaix i Carles Riera, i el treball «Segons impressions sobre el DIEC2», signat per Josep Ruaix i Vinyet; a més, dues ressenyes també de Ruaix, una sobre el llibre *Preneu-m'ho tot, deixeu-me la paraula*, de Climent Forner, i l'altra sobre *Literatura cristiana antiga*, de Cebrià M. Pifarré; i encara, una ressenya de Riera sobre el *Compendi de normes d'estil*, de Ramon Sangles.

Diaris

Passant als diaris, hem trobat les següents notícies (que donem per ordre cronològic i, si no diem res, es tracta del diari manresà «Regió 7») d'interès per a Moià i rodalia i la seva gent:

—9-2-2009 (*El 9 Nou*): «Primera concentració de l'equip ciclista de Melcior Mauri, on corre Jaume Rovira (moianès), l'Andorra-Grandvalira».

—12-2-2009 (*Osona Comarca*): «El Club d'Escacs La Crema Moià frega la proesa amb el Balsareny», nota en què es destaquen els noms dels escaquistes moianesos Sebastià Renom i Ricard Vila.

—16-2-2009 (*El 9 Nou*): «La presentació del llibre del Moianès es converteix en un acte d'afirmació comarcal».

—18-2-2009: «Voluntaris de Castellterçol netegen fonts i llocs històrics del municipi».

—19-2-2009: «Un llibre recomana mig miler d'atractius turístics per visitar a Catalunya», notícia il·lustrada amb una fotografia del claustre romànic de Santa Maria de l'Estany.

—20-2-2009: «Carles Gaig, convidat d'honor a l'escudella de Castellterçol».

—21-2-2009: «El pla urbanístic de Moià fa témer que pugui créixer fins a 25.000 habitants. L'oposició al govern municipal de CiU avisa que s'intenta avalar un desenvolupament que posaria fi a la personalitat del poble», notícia de primera pàgina, ampliada a l'interior: «Moià impulsa un pla urbanístic que amplia prop del 30% el sòl per a créixer. El planejament actual ja permet desenvolupar sectors per a triplicar la població, per a passar de 6.000 a 15.000 habitants», reportatge d'una pàgina, il·lustrat amb una fotografia i un plànol.

—24-2-2009: «Un foc devora una antiga fàbrica de Castellterçol reconvertida en magatzem». «El MAP-ERC de Moià rebutja l'ampliació de sòl del pla de CiU. El grup a l'oposició estima que amb el nou planejament es podria arribar a 25.000 veïns. El PSC confia a trobar el consens». La «meteoimatge» són uns tomàquets en una parada de verdures del mercat de Moià, fotografia tramesa a la redacció per Carles Illa Casanova.

—25-2-2009: «Un nou llibre analitza el Moianès com a territori amb perfil propi. L'autor destaca que la voluntat de ser comarca "hi ha estat històricament, com també la identitat popular"», referint-se a *El Moianès. Estudi d'una comarca social i natural*, de Xavier Vila Purtí. «Castellterçol celebra el dia de l'escudella repartint més de 4.000 plats de brou. El cuiner Carles Gaig va ser el convidat d'honor a la festa secular». La «meteoimatge» és una vista de Moià amb boira baixa, foto enviada a la redacció per Nùria Mas Corts.

—28-2-2009 (*El Punt*): «El Trenk Art portarà a Tarragona el grup Cabosanroque i l'artista Marcel·lí Antúnez».

—1-3-2009: «Projectes de la Catalunya Central» que volen acollir-se a un pla d'ajut del Fons Estatal d'Inversió Local promogut pel govern de Madrid. Entre els municipis, hi figura el de Moià, amb els següents projectes: «Rehabilitació pave-

lló (350.000 euros). Ampliació guarderia municipal (154.211 euros). Coberta nau industrial Comadran (180.324 euros). Rehabilitació carrers al voltant de l'equipament esportiu (286.422 euros). Total: 970.958 euros».

—5-3-2009: «L'atur, municipi per municipi», estadística que, referida a Moià, té les dades següents: «homes, 142; dones, 134; de meys de 20 anys, 9; de 20 a 25 anys, 18; de 25 a 30 anys, 37; de 30 a 45 anys, 116; de més de 45 anys, 96; agricultura, 5; indústria, 59; construcció, 40; serveis, 165; sense ocupació anterior, 7; total febrer any 2009, 276; total gener 2009, 257; diferència mensual, 7'39%; total febrer any 2008, 191; diferència anual, 44'5%».

—6-3-2009: «El consistori de Moià millora el deteriorat parc municipal. El govern quantifica en més de 200.000 euros la inversió per a posar fi a la deixadesa denunciada per veïns i oposició. L'objectiu és recuperar l'estil romàntic original», reportatge de tres columnes, il·lustrat amb cinc fotografies. «Venda d'habitatges», estadística de municipis de la Catalunya central referida a la compra-venda d'habitatges, que, pel que fa a Moià, anota: «any 2004, 94; any 2005, 112; any 2006, 104; any 2007, 95; any 2008: 1r trimestre, 36, 2n trimestre, 18; 3r trimestre, 21; 4t trimestre, 11; total, 86; diferència, -9'4%».

—8-3-2009: «Calders rememorà els 35 anys de l'execució de Puig Antich». «El manresà Xavier Torrades i la moianesa Núria Padrís van tornar a demostrar ahir que són els reis del Duatló de Manresa», reportatge d'una pàgina, que inclou també unes breus entrevistes als guanyadors. Núria Padrís, atleta de Lagonak, declara: «Mai no t'has de confiar; et pot sortir algú més fort». La «meteoimatge» és un saltant d'una riera de Moià, fotografia tramesa a la redacció per Carles Illa.

—9-3-2009 (*El 9 Nou*): «Investiguen el foc de Castellterçol. S'havia parat un pla per a fer-hi pisos perquè l'edifici de Can Baixeras estava protegit»

—12-3-2009: «La Fura dels Baus crea una òpera a Brussel·les: *Le grand macabre*, de György Ligeti». També en parlava el suplement dominical de *La Vanguardia* del 15-3-2009, p. 19.

—13-3-2009: «Trenta-un bombers de la Regió Centre reben medalles»; entre els de 35 anys de dedicació, dos del parc de Moià.

—14-3-2009: «L'associació pel Moianès es presenta a Calders».

—16-3-2009: «El Moianès recorda el camí ral del Bages cap a la comarca d'Osona. El professor Jaume Font explica a Calders el paper que tenia la ruta des del segle XVI fins al XVIII». La «meteoimatge» són unes flors en un bosc de l'Estany, foto enviada a la redacció per Núria Mas.

—17-3-2009: «Tota malaltia física és també psicosomàtica», breu entrevista a Josep M. Arjona, naturòpata de Moià, dins la secció «De casa».

—18-3-2009: «Judo: L'Esport-7 i el Moia fan vuit podis en els campionats catalans de Sub-23».

—19-3-2009 (*La Vanguardia*): «Marcel·lí Antúnez (49) es uno de los artistas incluidos en *Banquetejados y redes*, una muestra del arte digital español que, procedente de LABoral de Gijón, se expone en el ZKM, catedrall europea del arte tecnológico», nota a la p. 2, ampliada a les pp. 30-31.

—21-3-2009: «La feina a la fàbrica era mal pagada, però la feia de gust», breu entrevista a Roser Busoms, mestressa de casa i pagesa, de Moià, dins la secció «De casa».

—22-3-2009: «A l'Esplai cantem havaneres i ens ho passem molt bé», breu entrevista a Francesc Sentias, de Moià, dins la secció «De casa».

PÀGINES DE L'INSTITUT

TREBALL SOBRE LES COVES DEL TOLL

Recentment hem dut a terme a TIES Moianès l'exposició oral dels treballs de recerca dels alumnes de segon curs de batxillerat. Com a exemple n'hem triat un que toca un tema del poble i que, a més, ha merescut una bona qualificació. Es tracta del treball titulat «Redescobriment de les Coves del Toll», realitzat per Núria Bach i Oller, tenint com a tutor Martí Garcia i Calveras, dins l'àrea de Ciències Naturals.

L'autora del treball

Introducció

... i quin interès em va dur a fer el treball de recerca sobre aquest tema?

Doncs bé, segurament es deu al fet que ja des de ben petita he format part d'alguna manera de la història de les coves del Toll. Mai no m'he parat a pensar els cops que hi he entrat per assistir a una visita turística guiada, que segurament no els podria comptar amb els dits, o les vegades que havia anat amb el meu pare a veure sorgir l'aigua de l'avenc del Bassot després de fortes pluges, o els cops que havia anat d'excursió amb la família per anar a prendre un deliciós berenar sota l'aixopluc de la bauma de la surgència. Però realment crec que l'interès que m'ha mogut a mi per a realitzar aquest treball és descobrir la part amagada de les coves del Toll, la que no explicava el guia. Volia saber què més hi havia a les coves a part d'aquella familiar galeria turística que coneixia pràcticament com casa meva. «Redescobriment de les coves del Toll» és un treball que intenta explicar què són les coves del Toll, quina és la seva importància arque-

ològica, espeleològica i turística, com i quan es van descobrir i què va representar això a nivell local.

Contingut

Les coves del Toll havien estat ignorades fins als anys cinquanta del segle passat, quan un grup d'espeleòlegs barcelonins van interessar-s'hi. Després de disset expedicions i quatre anys d'investigacions a través de llargues i estretes galeries, van aconseguir arribar a unes grans sales, on es van trobar amb unes grans gerres fetes per mans humanes. Aquestes gerres no podien haver estat entrades per les mateixes galeries per les quals ells havien entrat, ja que presentaven una enorme dificultat espeleològica; per tant, van pensar que hi havia d'haver alguna altra entrada de la cova que hagués estat colgada per alguna esllavissada i que restava desapareguda en aquell moment. Juntament amb la col·laboració d'alguns joves moianesos, es va aconseguir descobrir l'entrada princi-

pal de la cova. Per a arribar a aquest descobriment va caldre, a més de fer nombroses expedicions, elaborar una topografia interior i exterior de la cova, a fi de situar el punt exacte de la suposada entrada.

A partir d'aquest peculiar descobriment, jo em vaig plantejar si podria ser capaç de dur a terme el mateix procediment que realitzaren una colla de moianesos i barcelonins cinquanta anys enrere i redescobrir l'entrada principal. Per a fer-ho, vaig realitzar la topografia interior i exterior de la cova emprant els mateixos mitjans utilitzats mig segle enrere: brúixola, cinta mètrica i una llibreta per a anotar les mesures. Prenent com a inici la surgència (actual entrada secundària de la cova però l'única coneguda fins llavors) em vaig allunyar el màxim possible en línia recta per l'interior de la cova, fins a arribar a un punt on la cova canviava de direcció. Aleshores mesurava la distància que hi havia entre els dos punts i prenia l'angle que hi havia des del primer punt fins al segon, i així successivament fins a arribar a l'exterior de la cova corresponent a l'entrada principal. Aquest tram té un total de 100 punts i 626 m de distància.

Per a obtenir el punt exacte de l'entrada, vaig unir la surgència amb l'entrada principal fent una topografia exterior de la cova repetint el procés que havia utilitzat per a realitzar la topografia interior. Aquest tram consta de 9 punts i una distància de 343 metres.

Mentre feia aquest procés de topografia vaig creure que seria interessant fer una descripció interior de la cova, no solament de la part turística, sinó del conjunt càrstic total, un conjunt que destaca per la seva llargada, més de 1.000 metres de llargues, estretes i enrevessades galeries, sovint oblidades i poc valorades.

Conclusions

Crec que el meu treball aporta a l'actual coneixement del conjunt de les coves

del Toll diversos punts importants i completament nous, com són:

1) Historiografia dels primers anys: La història de les coves del Toll és una història complicada i amagada darrere diversos relats i escrits. Enlloc no tenim una història dels primers anys d'una forma completa. He hagut de recollir fragments del diari *La Vanguardia* dels anys 1952-1955, del *Modilianum*, articles de Salvador Farràs a *La Tosca* dels anys 1955 i 1956, del *Cavall Fort*, alhora que he tingut ocasió de poder xerrar amb alguns dels primers exploradors de la cova, com Josep Mª Thomas i Pere Abancó, i amb figures que han tingut un pes important en la història de les coves del Toll, com Enric Oliveras.

2) Redescoberta de la boca sud: He repetit la topografia de la cova del Toll, per dintre i per fora, a fi de retrobar on hauria de ser la primitiva entrada de l'home d'una forma semblant com ho feren l'any 1954. Les eines: la cinta mètrica i la brúixola, les mateixes eines emprades cinquanta anys enrere. L'error comès fou de només 5 metres després de 109 punts topogràfics. M'ha sorprès el fet que l'error comès amb aquestes eines fos molt inferior a l'error comès pels nous aparells tecnològics (que donaven un error que s'acostava gairebé a 20 metres). Per a aquesta tasca m'ha fet falta molt temps, paciència, aplicar els meus coneixements de trigonometria, entendre què és la declinació magnètica i fer servir el programa informàtic Excel.

3) Toll - avenç del Bassot: S'ha fet la narració de la connexió Toll - avenç del Bassot per primer cop. Crec que aquest punt sempre ha estat un aspecte polèmic sobre les coves del Toll. La greu inundació que van patir les coves causada per la simple voluntat de conèixer i ajuntar el conjunt càrstic que formen les coves del Toll, una tasca que aconseguí realitzar el grup excursionista GEMI però que ja havien intentat realitzar altres persones

sense èxit després de la connexió, sempre ha estat un capítol de fortes discussions. En aquesta tasca m'ha estat de gran utilitat el fet que el meu pare, Joan Bach, formés part del grup de persones del GEMI que dugueren a terme aquesta tasca durant l'any 1981.

4) Descripció del Toll espeleològic: He cregut oportú reprendre i donar importància a aquesta part oblidada i menystinguda de la cova del Toll. Després de parlar amb diverses persones, m'he adonat que la majoria de gent només coneix la gale-

ria turística; per tant, he cregut que era necessari descriure tot el conjunt càrstic. Un conjunt que mesura 1.148 metres, del qual només 150 metres formen la famosa galeria turística.

Tot i les nombroses dificultats, podria concloure dient que aquest treball m'ha ensenyat a conèixer i comprendre una mica més la història de meu poble a través d'unes coves que formen part de la vida de molts moianesos.

Núria Bach i Oller

PENSAMENTS CAÇATS AL VOL

Cada dia ens asseiem tranquil·lament a taula sense pensar en els 800 milions de persones que passen fam.

Ens agrada que la flama ens il·lumini amb la seva claror, però no podem oblidar el peu del llum que la sosté a l'ombra.

L'agraït de debò considera sempre gran el favor que va rebre.

El fet de no rebre l'agraïment merescut afegeix mèrit a les bones obres.

La satisfacció de trobar un sol agraït compensa les amargors de moltes ingratituds.

La terra retorna generosament i sense interessos les llavors que ha rebut.

Ningú no agraeix a l'arbre sec el seu passat abundant i generós.

Les agendes són plenes de notes, encàrrecs i celebracions. Hi ha de tot menys la llista dels favors i atencions rebuts.

Aquells qui planten arbres sota l'ombra dels quals mai no s'asseuran, han descobert el sentit de la vida.

Sebastià CODINA
(«Vacarisses», juliol 2007)

CLINICA DENTAL

Dr. Marc Pujol Comajoan

ODONTOLOGIA GENERAL-URGÈNCIES
ORTODÒNCIA-IMPLANTS

Plaça Major, 10, 3r. 2a.

Tel. 93 830 06 98

08180 MOIÀ

CAMPANADES

Llegint de cine, conec millor la vida

Tots recordem que, no gaire temps enrere, sortien pel·lícules sobre la resistència, per part de la nissaga aristocràtica terratinent, als canvis i a l'arribada de les novetats. Aquelles cases s'anaven despoblant progressivament de l'alegria, i el temps, inexorable, anava demostrant que les coses els anaven de cap per avall, com en el film *La venda de l'hort dels cirerers*.

El protagonista de la pel·lícula que ara llegeixo, terratinent amb una gran mansió, carregat d'hipoteques, arruïnat, veu com la seva casa, el seu palau, tot passa a mans d'un nou ric de la localitat.

Abans de deixar-ho tot, el protagonista vol gastar els pocs diners que li resten, organitzant un espectacle en una sala de la mansió, espai evocador de l'antiga esplendor.

El final del film és emotiu. Acaba mostrant-nos aquell antic propietari marxant a cavall de la casa fins que, un tros lluny, una caiguda del cavall —accident consentit?, suïcidi buscat?— posa fi definitivament a la seva vida. En el nostre temps és massa freqüent que, d'un sospitós suï-

cidi, en diguem un accident. Què voleu fer-hi? El cine parla més clar. Diu les coses tal com són. La vida tal com és.

Arguments universals del cinema

Aquests dies passo estones dedicades a un llibre el subtítol del qual és *Arguments universals del cinema*. Es tracta de saber fins a quin punt són originals els arguments cinematogràfics.

En la humanitat hi ha uns quants temes, àdhuc mites, que un bon director sap presentar de manera nova, fresca, contemporània. Es fa una nova mostra dels problemes de la humanitat, com si s'acabessin d'inventar.

A mi em va impressionar una pel·lícula en la qual un ex-combatent de la Segona Guerra Mundial, donat per desaparegut, en el seu retorn a casa troba la llar capgirada i la seva dona casada amb un altre home. Això sí que, per a ell, ha estat una odissea. Guerra en el camp de batalla, guerra a casa. Desesperació, pèrdua de la memòria, oblit de la pròpia identitat, com passà, també, a molts soldats tornats de la guerra del Vietnam. Qui sóc? Qui he estat?

Mn. Pere CAMPÀS BONAY

DISSTEX 1980 Hogar, S.L.

- Confecció i instal·lació de cortines, panells, enrotllables
- Estovalles, de roba, resinades, embuatades
- Individuals, davantals, draps de cuina
- Llençols, fundes nòrdiques, jocs de tovallola
- FABRICACIÓ PRÒPIA
- DISSENYS NACIONALS I ESTRANGERS
- PREUS DE FÀBRICA

Esperanto, 21 - 08180 MOIÀ (Barcelona) - Tel. 93 830 00 23 - Fax: 93 830 03 36 - a/e: disstex@terra.es

NOTICIES DE L'ESTANY

El dissabte dia 14 de febrer l'Associació Cultural i Recreativa (ACR) de l'Estany va organitzar una trobada de la colla que havien posat en escena *Els pastorets*. Es va fer un sopar i els participants foren obsequitats amb un DVD arranjat per David Cid. Tothom en sortí complagut.

El dissabte dia 28 del mateix mes, en el Casal de la Gent Gran es va fer una calçotada, ben concorreguda i animada. En aquest centre continuen realitzant-se classes d'informàtica, de català i exercicis per a mantenir la memòria.

El diumenge dia 8 de març, amb motiu de la Diada de la Dona Treballadora, es va celebrar un dinar de dones a l'Hostal

Grau, amb el regal d'una bonica planta per a cada comensal. A la tarda, al local del cine, es féu una vetllada amb l'actuació de la còmica Maite Carreras.

El diumenge dia 15 del mateix mes, l'ACR va organitzar la seva segona calçotada, al passeig del Dr. Errando. Hi van assistir unes 130 persones, les quals, a més de degustar els calçots i l'acompanyament, gaudiren de l'actuació d'uns pallassos.

Després d'un mes i mig de tancada, s'ha obert de nou la biblioteca Abat Berenguer de Riudeperes.

Ja comencen els assaigs per a cantar i ballar les caramelles el dia de Pasqua.

M. Estany ESPARÓ

NECROLÒGIQUES

Iaia Rosario

Et trobarem molt a faltar, mare, besàvia, iaia Rosario (Real Valentín, finada el 23 de gener)...! Et trobarem molt a faltar!

Sempre tindrem present la imatge del teu rostre amb aquelles galtes de color rosat, el teu somriure i el gran humor que ens acompanyava dia a dia. Les teves rutines matineres, anar a comprar quan les botigues amb prou feines eren obertes, amb el teu cabàs sempre ple fins a dalt. O aquells dinars tan bons que ens preparaves i les xerrades familiars del diumenge a la tarda. I tantes altres coses...

Són molts els records i les paraules que ens vénen i que et diríem... Tots hem tingut la gran sort de conèixer-te i transcórrer grans moments al teu costat, i és que ens ho hem passat molt bé i hem

apprès moltes coses. Tu ens vas ensenyar a riure, a plorar, a enfadar-nos... En una paraula, a estimar-nos.

Has estat una persona molt valenta. No solament criant i educant onze fills, sinó també dotant-los, a ells i a tots els qui els han seguit —néts, besnéts—,

d'aquella qualitat que et feia tan especial. Si avui ens estimem tant els uns als altres és, en part, conseqüència de tot el que tu ens vas ensenyar. Tant de bo que nosaltres poguéssim tenir tan sols una petita porció de tota la valentia que vas destil·lar fins al darrer moment.

Avui desem tots els records teus en una capsa plena a vessar i la llancem al vol perquè tu en puguis gaudir per sempre més, perquè t'acompanyi en el teu nou viatge i perquè no oblidis mai la persona que vas ser i el que vas representar per a tots nosaltres.

Et trobarem molt a faltar, però dins el nostre cor hi seràs sempre present. Que siguis molt feliç i fins aviat.

Albert Torras i Anna Sànchez

Comiat de l'avi Enric

Va ser un dissabte d'hivern, fred però assolellat, i des del cementiri es veia el campanar, tan característic de la silueta moianesa. Feia més de tres anys que l'avi Enric Vives i Sansalvador no tornava a Moià, i la seva mort em va obligar a visitar la que dins la nostra família considerem la nostra terra pairal. Jo no hi vaig néixer, ni tampoc el meu pare, però l'avi sí. Per això cal Vives, cal Tià, cal Maties, cal Tripetes, la baixada del Mestre, els

Escolapis, Passareu, la Tosca... són noms de la meva infància i del meu imaginari, on passaven les coses que el meu avi no es cansava d'explicar i recordar amb enyorança. D'alguna manera, com que dúiem el mateix nom, m'imaginava que era jo mateix qui vivia les seves experiències.

Ell em deia que nosaltres dos sempre seríem rics, si més no pel nom, Enric. També deia que érem vius, pel cognom Vives. Però jo sóc ros tan sols de cognom, Rubio. En canvi, ell sí que era sant, i no tan sols pel cognom de la seva mare, Sansalvador.

Ell va ser ric de gent que l'estimava. Molts eren en el seu enterrament, el dia 21 de febrer. Continuarà viu en els nostres cors, omplint els nostres records i les nostres vides. De fet, us puc assegurar que va ajudar tothom qui ho necessitava. Deixeu-me acomiadar en nom del meu avi. Ell sempre deia: «Doneu records a qui pregunti per mi.» Doncs això: records de part de l'avi Enric Vives i Sansalvador.

Enric Vives-Rubio

Adéu a Sebastià Soler

El dia 9 de març, a l'església parroquial, enterràvem la despulla de Sebastià Soler i Comellas, prohom moianès. Professio-

nalment, havia estat un dels encarregats de la fàbrica de cal Comadran; cívica-ment, havia estat president i gran col-laborador de la Creu Roja del Moianès (per a més detalls, vegeu LA TOSCA, juliol-agost 2008, pp. 31-32); religiosa-ment, havia estat administrador de la con-fraria de Sant Sebastià i fervent catòlic. En record seu, publiquem un sonetí compost pel seu amic Valentí Illa; després, la nota que ens ha passat la família del finat.

LLUM ASCENDENT

*Vida honesta, equilibrada
de petit fins al final,
excessiva caminada
per haver el turó més alt.*

*T'atragué la medicina
i la cura del malalt,
sadollat de fe divina
que enaltí la capital.*

*Fill d'un poble de muntanya,
fas que el rei Joan d'Espanya
un guardó d'or t'oferís.*

*Entre goigs i rius de penes,
laborem nostres cadenes
per entrar en el paradís.*

V. I.

El dia 7 de març ens va deixar el nos-tre pare o avi Sebastià Soler i Comellas. Creiem que ens pot ajudar la seva filoso-fia de la vida; aquest llegat és en bona part l'empremta que ens ha deixat. Des d'aquestes pàgines volem donar públic agraïment a totes les persones que ens van acompanyar i consolar fins als dar-rers moments. Moltes gràcies.

Família Soler-Berenguer

¿Ja tens el llibre
Moià, sempre Moià,
de Liduvina Daví?
Es troba a les llibreries de la vila.

LLEURE I CULTURA

El diumenge dia 3 de març a les cinc de la tarda va tenir lloc a l'Ateneu una conferència-debat sobre «El 8 de març i la lluita feminista», organitzat conjuntament amb la Cultura de la Dona.

El divendres dia 6 del mateix mes, a dos quarts de vuit del vespre, tingué lloc als locals parroquials una xerrada sobre drogues i presons, a càrrec de Mn. Jordi Vila i Mn. Jaime García, acte adreçat als nois i noies de la catequesi, a llurs pares i a tothom.

El dissabte dia 7 a partir de les onze del vespre es va fer a l'Ateneu la presentació del disc «Glamour Almo-Gabber» per part dels Herois de la Catalunya Interior, a més de la intervenció d'altres grups musicals convidats.

El diumenge dia 8 es féu una excursió matinal pel Moianès, organitzada per Rivindel i que ja s'explica detalladament en un article d'aquest mateix número del nostre butlletí.

El divendres dia 13 a les deu del matí es va fer a la plaça Major un acte en record del poeta Miquel Martí i Pol, amb la participació de l'Escola Municipal de Música, l'Escola Bressol Garrofins, l'Escola Pia, l'Escola Josep Orriols i Roca, l'IES Moianès, la Biblioteca de Moià, la Llar dels Avets i poetes i rapsodes de la vila. Hi assistiren Montserrat Sans, vídua del poeta, i Ramon Martí i Pol, germà de l'homenatjat. L'acte era organitzat per l'Ajuntament.

El mateix dia, a les vuit del vespre, es tingué a l'auditori de Sant Josep la presentació del llibre *Quiet*, de Màrius Serra, amb la presència de l'autor. L'acte era organitzat pel comitè local de Convergència Democràtica de Catalunya.

El dissabte dia 14 a les nou del vespre es va celebrar a l'auditori de Sant Josep un concert de la sèrie organitzada per Joventuts Musicals de Moià. Aquesta vegada vingué el Classicus Trio (format per l'armeni Robert Stepanyan, violí, pel moldau Valeriy Verstyuk, violoncel, i pel rus Maxim Bandurin, piano), que interpretaren obres de Brahms, Rachmaninov i A.H. Babadjanian.

El diumenge dia 15 el grup moianès de teatre La Cadira es desplaçà a Calders per representar-hi, a les sis de la tarda, la comèdia *Lamic de veritat*, de Cario Goldoni, estrenada a Moià el passat desembre.

El divendres dia 20 a les deu del vespre, al bar Tosca, es va celebrar una «Festa irlandesa», organitzada per l'escola d'idiomes Level amb motiu de la festa de Sant Patrici (que s'esqueia tres dies abans, el 17).

El mateix dia, a les nou del vespre, a Manresa, es projectà, a la sala petita del teatre Kursaal, el documental *Amb qui parlo?*, de la directora moianesa M. Lluna Antúnez, estrenat l'any passat.

CONSORCI DEL MOIANÈS

El Consorci per a la Promoció dels Municipis del Moianès va continuant el seu nodrit programa d'activitats.

Així, per exemple, un total de 719 persones procedents dels diferents municipis consorciats s'han apuntat als diferents cursos inclosos dins els programes del setè Fòrum Emprenedor i al «Forma't per a treballar». Per a aquest primer trimestre de l'any s'han organitzat una desena de cursos i nou conferències de diversos sectors d'activitat, adreçats a empresaris, treballadors en actiu i també a persones en

situació d'atur. La crisi econòmica també ha centrat algunes de les xerrades.

Per altra banda, el Consorci vol fer conèixer i potenciar els productes alimentaris de qualitat del Moianès i per això ha organitzat la primera acció de la campanya «Tasta'm», consistent en tres sessions de tastos, de formatges, embotits i xocolata. La campanya és dirigida pel gastrònom Pep Palau i les sessions de tast, a les quals han assistit un total de 55 persones, han estat impartides pel mestre de cuina Pep Nogué.

PREMIS

La moianesa Eva Figueras, amb el dibuix «Paisatge tardorenc», va guanyar el 19è Premi Joan Vilanova de Dibuix, que el dia 18 de febrer al vespre va ser lliurat a Manresa, coincidint amb la inauguració d'una exposició, al Casino, amb una bona part de les obres presentades.

El poeta Josep Fàbrega i Selva, resident a Calders, va guanyant constantment premis de poesia. Així, el dia 7 de març va rebre la Flor Natural del XXI Premi de Poesia de Castelló de la Plana, amb el poema «Gotaines» (el nombre de composicions presentades pujava a 121), i el dia 22 del mateix mes va rebre el premi F. Castells dels XXVII Jocs Florals de Calella amb el seu poema «Gresol», un acròstic referent al 150è aniversari del far de Calella (ja que el tema proposat era «El far i la seva llum»).

En la galeria de fotografies del sol que publica la pàgina web de TV3 (consultada el 14-3-2009) hi hem vist seleccionades quatre fotos del moianès Carles Illa i una de la moianesa Carme Codina.

L'enhorabona a tots ells.

NOUS ESTABLIMENTS

Amb la denominació de Residencial Comadran s'ha obert, a l'avinguda de la Vila / cantonada amb la carretera de Manresa, una oficina de serveis immobiliaris. Per a més informació, tel. 667 643 291.

Lamasoveria del Castell de Castellterçol ofereix serveis de turisme rural en un ambient noble. Per a més informació, tel. 93 866 63 18.

Els desitgem èxit.

MISCEL·LÀNIA

El divendres dia 27 de febrer, a dos quarts de deu del vespre, va tenir lloc al baptisteri de l'església parroquial una vetlla de pregària «a l'estil de Taizé».

El dimarts dia 10 de març al matí vingué a Moià, a la plaça de Sant Sebastià, el vehicle de l'Oficina Mòbil d'Informació al Consumidor.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Mateu Rocasalbas i Font, fill de Miquel i d'Anna, dia 1 de novembre del 2008.

Nawal Kalai Sekali, filla d'Ahmed i de Fatima, dia 8 de febrer del 2009.

Mar Carmona i Guarido, filla d'Antoni i de Maria Montserrat, dia 28 de febrer.

Guim Arisa i Plans, fill de Moisès i de Glòria, dia 9 de març.

Ivan Garcia i Serra, fill de Carles i de Núria, dia 10 de març.

Guillem Terradellas i José, fill de Jordi i d'Anna, dia 11 de març.

Narcís Portet i Jiménez del Barco, fill de Joan i de Marina, dia 17 de març.

L'enhorabona als venturosos pares.

Defuncions

Pepita Ferrer i Vihas, de noranta-quatre anys, dia 20 de febrer, a Barcelona.

Enric Vives i Sansalvador, de noranta-cinc anys, dia 20 de febrer, a Barcelona. Fou enterrat al cementiri de Moià.

Maria Rovira i Illa, de vuitanta-sis anys, dia 7 de març. vídua de Jaume Enrich i Girvent. Fou enterrada a Santa Coloma de Queralt.

Sebastià Soler i Comellas, de noranta-un anys, vidu de Maria Rosa Terradellas, dia 7 de març.

Josep Armadans i Bardala (conegut com el Pepet del Saiol), de vuitanta-sis anys, dia 10 de març, a Sabadell.

Filomena Bertran i Soler, de vuitanta-set anys, vídua de Francesc Juncadella, dia 14 de març.

Al cel sien. Donem el condol als seus familiars.

NOTA DE LA REDACCIÓ

Els qui vulguin donar-nos articles, notícies o altre material per al pròxim número han de fer-nos-ho arribar abans del dia 25 d'abril, en què tancarem l'edició. Demanem que hom ens informi d'esde-

veniments com naixements, casaments, defuncions esdevingudes fora de Moià, finals de carrera, festes familiars, activitats d'entitats, etc. Agraïrem també que els encarregats de repartir programes per les botigues i cartelleres ens en deixin un exemplar a la nostra bústia de Can Carner (on també hom pot dipositar la correspondència adreçada a LA TOSCA). Gràcies.

Així mateix, valdria la pena que els subscriptors ens informessin dels canvis de domicili o de titularitat de la subscripció, a fi d'evitar extraviaments dels exemplars que enviem per correu.

Un llibre indispensable:

Moià, 1947-2006.

**«La Tosca», seixanta
anys de vida moianesa,**

**de Jaume Clarà i Arisa,
profusament il·lustrat**

**Per a dents
més blanques**

DENTIBLANC

El dentífric amb extracte de papaia,
d'energica acció emblanquidora.

**DENTS NETES,
BLANQUES I
BRILLANTS**

Demani consell farmacèutic.